

Nr 4.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om utredning av förhållandet mellan allmänheten och statsägda, respektive statsunderstödda företag m. m.

I motion nr 132 har herr *Christenson* i Malmö *m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse uppdraga åt Kungl. Maj:t att föranstalta om en allsidig utredning av hur förhållandet mellan allmänhet och statsägda, respektive statsunderstödda företag skall kunna förbättras och i samband härmed hur allmänheten bättre än nu skall kunna påverka sådana företags verksamhet och skötsel.

Utskottet. Likalydande motion i första kammaren, nr 109, har hänvisats till kammarens allmänna beredningsutskott, vilket i avgivet utlåtande anført följande:

»Motionärerna ha givit uttryck åt den uppfattningen att allmänhetens berättigade önskemål förbises inom de statsägda eller statsunderstödda företagen, vilka också skulle sakna tillräckligt goda organ för kontakt med allmänheten. Motionärerna anmärka vidare på att klagomål från enskilda företag, organisationer och allmänheten rörande den service de statliga affärsverken lämna behandlas av verkens egna funktionärer och göra gällande, att institutionernas skötsel i regel beror på ämbetsmännens godtycke.

Utskottet vill framhålla, att även om förhållandet mellan allmänheten och statsverken tidigare givit anledning till berättigad kritik, torde verken numera vinnlägga sig om att stå i gott förhållande till allmänheten och eftersträva att undan för undan förbättra sin service. Även de företag, som ha monopolkaraktär, lägga stor vikt på att tillmötesgå berättigade önskemål från allmänhetens sida. När det exempelvis gäller statens trafikföretag äro verksledningarna angelägna att låta trafikanter, kommuner och olika företag komma till tals med representanter för verken. Inom åtskilliga statsägda företag, liksom ämbetsverk, ha särskilda kontaktorgan tillskapats. Att helt eliminera den friktion, som kan uppkomma mellan allmänheten och verken, torde däremot icke vara möjligt.

Beträffande motionärernas anmärkning att klagomål mot de statsägda verkens service behandlas av verkens egna funktionärer vill utskottet framhålla, att förhållandet torde vara detsamma i fråga om klagomål mot privatägda företag. Ej heller när det gäller sådana finns såvitt utskottet

har sig bekant som regel någon särskild klagoinstans. Motionärernas påstående, att institutionernas skötsel skulle bero av ämbetsmännens godtycke, som utskottet finner i hög grad överdrivet, motsäges av motionärerna själva genom deras påpekande av att de i statsföretagen anställda måste arbeta efter bestämda reglementen och föreskrifter.

Gentemot motionärernas önskemål om vidgat inflytande från allmänhetens sida på de statsägda företagen vill utskottet framhålla, att de ansvariga ledningarna icke lämpligen böra göras beroende av instanser som icke kunna avkrävas ansvar. Särskilt när det gäller statens affärsdrivande verk synes det nödvändigt, att ledningarna tillförsäkras nödig rörelsefrihet. Skälig hänsyn bör självfallet tagas till berättigade önskemål från allmänhetens sida, men bestämmanderätten i fråga om verkens och företagens skötsel måste enligt utskottets mening förbehållas de ansvariga ledningarna.

Utskottet vill gärna understryka angelägenheten av att förhållandet mellan allmänheten och de statsägda företagen så utvecklas, att minsta möjliga friktion uppstår, men utskottet finner icke den av motionärerna begärda utredningen påkallad.»

Första kammarens utskott slutade med att avstyrka motionen.

Utskottet delar de av första kammarens utskott anförda synpunkterna och får alltså hemställa,

att motion nr 132 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla, Nordkvist, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Christenson i Malmö, Ohlsson i Kastlösa, Bladh*, fröken Ager, herrar Hansson i Skegrie, Brandt, Forsberg, Wedén, Johansson i Kalmar, fru Svedberg, herrar Johnsson i Skoglösa*, Gavelin, Nilsson i Svalöv, Nilsson i Bästekille och fröken Vinge.

*) Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

- 1) av herrar *Christenson* i Malmö och *Nordkvist*, som ansett att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

I utskottsutlåtandet understrykes »angelägenheten att förhållandet mellan allmänheten och de statsägda företagen så utvecklas, att minsta möjliga friktion uppstår». Man behöver endast följa dags- och fackpressen för att konstatera, hur ofta allmänheten påtalat brister i den service som förekommer i olika statliga verk. Denna brist beror ingalunda på statsfunktionärerna, som ofta äro tyngda av arbete. Skulle en förbättring komma till stånd, är det nödvändigt att problemet angripes planmässigt och att såsom motionärerna föreslagit en utredning kommer till stånd, som efter undersökning av orsakerna till de konflikter emellan allmänheten och verken, som inträffa, söker anvisa utvägar till ett bättre förhållande. Det är särskilt för befattningshavarna i här berörda statliga företag en påfrestning att sådana missförhållanden, som ha sin orsak i stelbenta reglementen och föreskrifter, i många fall utåt gentemot allmänheten kunna framstå såsom utslag av ämbetsmännens godtycke. En förändring av förhållandena är därför i hög grad även ett intresse för befattningshavarna. Här mötas deras önskemål och allmänhetens.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av motion II: 132 i en skrivelse uppdraga åt Kungl. Maj:t att föranstalta om en allsidig utredning av hur förhållandet mellan allmänheten och statsägda företag skall kunna förbättras och om de statliga företagens verksamhet och skötsel.

- 2) av herr *Wedén*.
-